

Projektplan för projektet backsvala

Projektledare: Per Claesson

Uppdragsgivare: Styrelsen Stockholms ornitologiska förening

Version 1: 2022-01-20

1. Bakgrund och motiv

Backsvalan har minskat kraftigt i Sverige under 2000-talet. Från en livskraftig population i början av milleniet till rödlistad och bedömd som sårbar idag. Backsvalans utveckling i SToF:s område har följt den nationella trenden och uppvisar en kraftig nedgång. Från cirka 40 kända kolonier i början av 2000-talet till 11 kolonier idag.¹ I takt med att grustäkterna under de senaste åren lagts ned har brist på häckningslokaler uppstått. För att vi ska ha kvar backsvalan som häckfågel i vår region krävs det därför dels samarbete med kvarvarande täktföretag för att tillse att backsvalan bereds häckningsplatser i täkterna, dels att det skapas nya häckningsplatser.

2. Syfte – nytta med projektet

Det huvudsakliga syftet med projektet är att bevara backsvalan som häckfågel i vår region och stabilisera populationen. För att uppnå detta behöver projektet tillse att antalet häckningsplatser för backsvalan ökar. Projektet är viktigt på så sätt att om det inte genomförs kommer backsvalan med stor sannolikhet att försvinna som häckfågel i regionen. Antalet aktiva grustäkter i regionen kommer att fortsätta minska under de kommande åren och utan ett aktivt arbete för att tillskapa nya häckningsplatser kommer backsvalan inom en överskådlig framtid att stå utan boplatser. Projektet kommer förhoppningsvis också att skapa ett engagemang för denna karismatiska lilla svala från såväl täktföretag, tänkbara samarbetspartners i övrigt och allmänhet som i takt med att förhoppningsvis nya mer tillgängliga häckningsplatser tillskapas kommer att få uppleva backsvalan på närmare håll.

Det finns också planer på att i någon form börja ringmärka eller att förse backsvalorna med sändare. Planerna är fortfarande i sin linda och något syfte är ännu inte formulerat. En sak att undersöka kan vara backsvalans ortstrohet. Ett första steg blir att undersöka vad andra ringmärkningsprojekt har för inriktning och gå vidare därifrån.

---

¹ Området som STOF ansvarar för i projektet är något större än vårt egentliga geografiska område då även Norrtälje och Bålsta kommun ingår.

3. Mål – resultat av projektet

Målet med projektet är att över tid öka antalet häckningsplatser för backsvalan i regionen och att 2025 ha åtminstone 15 aktiva häckningslokaler och att 2030 ha åtminstone 20 aktiva häckningslokaler. Ytterligare en målsättning ska vara att i största möjliga mån bevara de lokaler som finns. Vid nedläggning av en täkt bör försök göras med kommun eller markägare att hitta en lösning för backsvalan att kunna fortsätta häcka på lokalen.

4. Avgränsningar samt påverkan på annan verksamhet

Berguven har med åren allt mer sökt sig till befintliga täkter. Precis som backsvalan är den rödlistad. Det drivs ett inventeringsarbete i regionen vad gäller berguven. Då backsvaleprojektet och berguvsinventeringarna emellanåt berör samma platser och båda har kontakt med samma verksamhetsutövare kan det eventuellt finnas ett behov av kontakt mellan projekten.

5. Kritiska faktorer

- Tidsperspektivet. Eftersom antalet häckningsplatser för backsvalan minskat drastiskt under 2000-talet och fortsatt minskar är det viktigt att snabbt vända trenden, medan det finns en tillräcklig population kvar i regionen.
- Engagemang. Det krävs medlemmar och andra intresserade som engagerar sig, hjälper till med inventering, för dialog med verksamhetsutövare om att tillskapa backsvalebranter och måhända även praktiskt arbete i form av underhåll av nyskapade backsvalebranter.
- Lokaler. Det krävs att företag, ex (berg)täktverksamheter, avfallsbolag, lantbrukare m.fl. eller det allmänna framförallt i form av kommuner är villiga att bistå genom att upplåta mark och i mångt och mycket finansiera de nya backsvalebranterna samt underhålla dem. Problemet ligger inte i att få tag i material i form av stenmjöl till häckningsbranterna då flera täktföretag utlovat att de kan tillhandahålla material utan att finna lämpliga platser att anlägga branterna på. Utöver täkter har kontakt börjat tas med avfallsbolag, men på sikt måste fler aktörer engageras. Går det att anlägga branter hos andra verksamhetsutövare såsom större gårdar eller kanske i anslutning till naturreservat.

6. Genomförande

Projektet har för avsikt att fortsätta inventera befintliga häckningsplatser och att tillse att det kontinuerligt tillskapas nya häckningsbranter som underhålls och förvaltas.

Projektet består idag av en projektledare och sex inventerare.

Projektledaren deltar själv till viss del i inventeringen, men håller

framförallt kontakt med täktföretagen, söker nya samarbetspartners och sammanställer en årlig rapport över häckningssäsongen.

För att projektet ska kunna växa behövs fler personer som vill delta både vad gäller inventering, men som också hjälper till i kontakten med täktföretag och som eftersöker nya samarbetspartners.

Fler inventerare behövs för att regelbundet kunna besöka häckningsplatserna under säsong. Helst skulle tre besök vara önskvärt för att se om svalorna anlant till lokalen i maj, därefter en uppföljning i juni för att se att de gått till häckning och till sist en uppföljning kanske under juli månad för att se om de häckat en andra gång. (*stämma av med Bengt hur direkta tidsangivelserna kan vara.*)

Projektet har hitintills fokuserat mycket på antalet bohål, men med en bättre kontinuitet kan även uppskattningen av antalet ungar bli bättre.

Förutom kontakt med täktföretagen inför en ny säsongen skulle det även vara bra att samla alla inventerare för ett kortare möte (digitalt) och redovisa vad som händer i projektet, men även redogöra lite för själva inventeringen särskilt för de som är nya. Bengt Legnell har tillfrågats och kommer att delta.

Avslutningsvis ska tilläggas att projektplanen ska ses som ett högst levande dokument. Beroende på intresse och engagemang kan projektet komma att växa med nya målsättningar såväl som skäras ned om engagemanget inte är tillräckligt. Förhoppningen är givetvis att projektet över tid ska växa såväl med deltagare som med målsättningar.

7. Tidsplan

Projektplanen går i mångt och mycket ut på att formalisera den verksamhet som redan bedrivits samt att göra vissa tillägg.

Projektet har ursprungligen haft som målsättning att kartlägga baksvalebeståndet i länet. Detta ska givetvis fortsätta på årlig basis. Varje år ska avslutats med en rapport som sammanfattar häckningssäsongen.

Projektet ska också fortsättningsvis att på årlig basis hålla en konstruktiv dialog med täktföretagen för att värna om de befintliga kolonierna samt vid nedläggningar av täkter i möjligaste mån försöka förmå markägare eller kommun att i någon mån bevara häckningslokalen.

Det som framförallt är nytt i projektet är det mer aktiva arbetet med att tillskapa nya häckningsbranter och det är också denna del som kommer att mätas i projektet. För att projektet ska lyckas måste även backsvalorna hitta till branterna och häcka. Därför är milstolparna i projektet att antalet häckningsplatser i regionen ska fortsätta att öka över tid med delmålet 15 stycken 2025 och slutmålet 20 stycken 2030.

Ett projekt behöver även ett slutdatum och i det här fallet är slutdatumet utgången av 2030. Detta inte sagt att projektet kan komma att fortsätta även efter detta datum, men det får då bli utifrån en ny beslutad tidperiod. Eftersom backsvalorna på ett eller annat sätt kommer att behöva

tillskapade häckningsplatser kommer det alltid att behövas ett aktivt arbete för att behålla arten som häckningsart. Naturliga häckningsplatser för backsvalan finns i princip inte i vår region och överlag inte i landet i stort. Förhoppningen är givetvis att projektet på sikt ska bli mer självgående med ökat engagemang från företag, lokalföreningar och medlemmar.

Ytterligare tidsatta delmål kan tillkomma under projektets gång.

8. Projektorganisation

Projektorganisationen har hitintills bestått av en projektledare och ett antal inventerare. Projektledaren har haft kontakten med täktföretagen, förmedlat eventuella kontakter, tagit emot inventeringsresultatet samt sammanställt en årlig rapport.

Nu när projektet går in i en ny fas är det positivt om organisationen kan förstärkas. Det behövs fortsatt en person som har det övergripande ansvaret och sammanställer den årliga rapporten, men kontakterna med täktföretagen kan givetvis delas upp på fler personer och givetvis också kontakterna med nya aktörer i arbetet med att anlägga nya branter. Fler personer behövs också för att inventeringen av befintliga lokaler ska bli så heltäckande som möjligt under säsong. Förutom den som ansvarar för att hålla ihop projektet på årlig basis kan övriga som deltar själva få välja vad de vill bidra med. Vill man utöver att inventera bidra mer så finns det utrymme för en eller flera personer att vara kontaktansvariga mot ett täktföretag eller att arbeta med att kontakta nya aktörer för att finna platser för lämpliga häckningsbranter.

Om projektet ska växa något i omfattning och inte arbetsbördan ska kännas för stor för någon är det i dagsläget lämpligt med minst 7-8 personer som deltar i projektet, alltså någon person till utöver de som deltar idag.

9. Resurser och budget

Projektet har fram tills idag haft en ganska liten budget och under det senaste året har projektet inte haft några kostnader alls, det vill säga de som deltagit har stått för sina egna resekostnader.

Tanken som varit från nuvarande projektledningen är också att projektet framöver ska kunna klara sig på en relativt liten budget, men det kan givetvis omprövas i takt med att projektet utvecklas.

För det första är tanken att det är verksamhetsutövarna som i första hand ska anlägga och underhålla häckningsbranterna. Det har än så länge fungerat bra. För det fall en häckningsbrant inte ska uppföras inom en verksamhetsutövars område så finns det täktföretag som är villiga att bistå med stenhjöl och beroende på förutsättningarna även med uppförandet av branten. Om projektet i något skede bestämmer att det ska finansiera uppförandet av en brant med egna medel är det stor sannolikhet att beloppen blir större än vad föreningen kan bistå med. I sådana fall behöver bidrag sökas externt.

Vad som däremot kan bli aktuellt är att föreningen eller eventuellt någon av lokalföreningarna kan behöva stå för underhållet av en eller flera backsvalebranter. Om branten inte är för stor kan det gå att göra manuellt

med handkraft. Det kan då behövs frivilliga till detta och även spadar och andra verktyg. Det är i sådana fall något som projektet skulle kunna införskaffa.

Vad som däremot ligger närmare i tiden är att ersätta inventerarnas resekostnader. Historiskt har det funnits en viss budget för detta, varav ersättningen gått till tidigare projektledare som själv gjorde ett mycket stort inventeringsarbete. Men nu när inventeringsarbetet är fördelat på fler personer bör alla som vill få milersättning också få det. Grovt räknat skulle kostnaden hamnat på mellan 1500 till 2000 kronor.

Övriga kostnader i projektet skulle kunna vara kostnader för informationsskyltar. Om nya häckbranter tillskapas som sedan dessutom blir häcklingslokal skulle det vara snyggt med en informationsskylt på platsen. Skylten skulle givetvis också omnämna verksamhetsutövaren som bistått med material och maskiner för att tillskapa branten.

Det har också funnits diskussioner om att ta fram ett diplom att ge som tack till företagen till som idag tillhandahåller häckningsplatser åt backsvalan.

10. Kommunikation/ förankring under och efter projektet

Projektet har att på årliga basis återkoppla och förankra sin verksamhet hos styrelsen. Styrelsen har därefter att sätta en budget för projektet inför kommande år.

Som angavs ovan kan det också vara lämpligt att samla inventerarna till ett videomöte inför häckningssäsong och gå igenom projektet och eventuellt beskriva hur inventeringen går till.

11. Godkännande av projektplanen

Projektets planering och förutsättningar godkänns samt uppdraget accepteras av uppdragsgivaren och projektledaren.

Styrelsen StoF gm
Eva Johansson

Projektledare
Per Claesson